

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Epilogus in Phaëtonem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

non inviam, certè reddat impeditam. Quid trepidamus, quid in viâ subsistimus, quid oculos retro flectimus? hanc semitam ad cælum dux Christus, totque centena millia comitum signarunt sanguine. Neque tamen nos ad sanguinem hîc provocamus: mollior detractio pugna est, quæ vix supremam cutem ferit, ac ne ferit quidem, si contempseris. Sin altè in animum admiseris, non verba sunt, sed vulnera, quibus tamen præmium cælestè promissum non est. Lingua feriri, & non referre, hoc Christianum, hoc cælo dignum est.

In hanc rem expedit, non omnia videre, non omnia audire. Sic multæ nos injuriæ transibunt: ex quibus pleasque non accipit, qui nescit. Non vis esse iracundus? ne sis curiosus. Qui inquit quid in se dictum sit, qui malignos sermones, etiam si secreto habiti sunt, eruit, seipse inquietat.

Verborum in te prolatorum ruminatio, scrutatio, & pro tuo sensu explicatio, cò perducit, ut videantur esse injuriæ quæ profectò non sunt. Abduc ergo animum ab auditis, & erige ad alta.

Et quis prudens omnium ore & calamis, dicta factaque sua probanda speret? stultitiae hoc magnæ est. Prudentia libere locutione non offenditur, imò gloriatur cum patitur linguas, quæ ferè in magnos venena sua jaculantur; uti fulmina in firmissima quæque faviunt, transeunt mollia, velut robore suo indigna.

Sed nimis quàm dolet, inquit, cum lingua nocente verberatur innoxius. In promptu solatium est, cum Job cap. 16. bo animosè dicat sic fauciis: *Ecce in calo testis meus, & confitetur mihi in excelsis. Si ergo nobis, inquit Gregorius, est testis in calo, testis in corde, dimitte stultos seris loqui quod voluerint. Qui vitiis suis in calo testem habet, iudicia (& linguas) humanum in terrâ pertimescere non debet. Apostolus* suo id exemplo docens: Mihi autem, inquit, pro minimo est, ut à vobis iudicetur, aut ab humano die. Humanis major, faciliè iudicia & linguas hominum contemneret. Quid enim refert cuius auxilio cælum confendas? satis est confiteri. Nihil interest an nomen tuum moribus, an gladius, an lingua inscribat cælo: modo inscribatur, tu beneficio fruiere. Et ut æger pulsâ invaletudine, rigidas medici manus præmio donat, ita tu has linguas honora, sine quibus res secundæ fortassis oblivionem Dei conciliasset. Nam prospera plures excludunt cælo quàm adversa.*

Impetravit olim, quod Cassianus narrat, ab Athanasio urbis antistite Alexandrina matrona tam dives quàm nobilis, ut una aliqua è viduis, quæ sacri æarii sumptibus alebantur, sibi daretur alenda. Data est illi mulier miri suaviq; ingenio, & lingua prorsus modestâ. Sed optimæ matronæ satis factum non est. Siquidem patientiam suam hac ratione nihil profecturam credidit, cum sciret virtutem sine adversario marcere. Itaque aliam sibi dari ab antistite poposeit. Athanasius mentem feminae non satis assecutus, dari iussit aliam, sed inhumanam, pervicacem, iracundam, & multò pessimæ linguæ feminam. Hanc matrona nobilis domum adduxit. Mox furia illa ingenium detexit: nam pro piâ liberalitate ac lauto hospitio convicia solum, & obreclationes atque maledicta, imò & verbera reddidit. Nihil in eâ obsequii, nulla gratiarum actio; quidquid ferè prolocutus est, foedissima oris spuma, & merum iurgiorum semen fuit: vix quidquam pro sanâ loqui noverat. Hic matrona nobilis sibiimet applaudere, & multum gratulari; hic in sinu gaudere, cælumque sitientibus oculis suspicere; hic Deum ardentibus precibus venerari, eiq; gratias agere, quod suam patientiam his exercitiis erudiret; denique ad Athanasium redire, eiq; pariter amplas habere gratias, quod sibi eam demum dedisset viduam, per quam ad patientiæ cultum jugiter exerceretur, atque sic viâ longè certiore duceretur ad cælum. Hæc profectò heroidem sapiunt Christianam. Imire-

mur, si cælum amamus. Spe certâ cælestè præmii expectat, qui Linguae flagellum patienter tolerat.

Agnoscamus ergo Domini voces: *Beati estis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint vobis omne malum adversum vos mentientes, propter me: gaudite, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælo. Aeternis nati, deligamus æterna.*

EPILOGVS

IN

PHAETHONTEM.

Volumini prolixiori, Lector, da veniam, quam bis tervè jam supra, sed obsecutus petii. Quædam dicenda, quædam sapientiale ingerenda, quædam etiam inculcanda fuerant, oportune, importune, Tarfensis Ecclesiastæ monitu.

Sed objicias: Quid prodest aperta monstrare, quid clara explicare? Plurimum. Et causam à Romano sapiente audi: Multa vel ante oculos posita transimus, saepe animus etiam aperta dissimulat: ingerenda est itaque illi notitia rerum etiam notissimarum. Plurima scimus, sed non facimus. Scimus, non esse ditionibus & potentioribus aduandum; iis tamen aduamur: scimus, non temerè jurandum, non mentendum, non obmurmurandum, nihilominus & juramus, & mentimur, & obmurmuramus audacissimè. Itaque reducendi sumus ad memoriam, idque frequentius. Sæpe agitari debent, sæpe versari salutaria hæc monita, ut non tantum nota sint nobis, sed etiam parata. Hinc dictioni sapientis laxanda fuerant habena, quando aliqua non monstranda tantum, nec tantum explicanda, sed sæpius iteranda, & prorsus inculcanda sunt. Atque hinc

summi plena jam margine libri Scriptus, & in tergo necdum finitus Orestes. Scripserat olim Euripides, poëta tragicus, Orestis furiosi juvenis res gestas. Poëtam hunc verborum securus alius, qui ubi margines omnes veribus implevit, etiam in tergo voluminis, contra quàm veteres solebant, verus exaravit, nec tamen tragediam finit.

Idem pæne hic accidit, Orestem planè scripsi, aut simillimum Orestis Phaethontem, juvenem furiosissimum, qui sibi plurimum sapere videbatur, cum nihil sciret. Quod placidum quidem, sed periculosissimum furiarum genus est.

Phaethontis, seu, Aberrantis Linguae precipitiæ, quantum subsecivis horis licuit, explicavi. Sed nullus etiamnum finis est scribendæ hujus tragediæ. Ita

Orestis aut Phaethontis furores nondum omnes, nondum satis percensui. Post multa jam dicta, dicenda restant plurima. Optime dixit Alphonsus Salmeron, Linguam esse Alphabetum seu congeriem omnium vitiorum. Quis est enim, ait sapiens Hebraeus toties nominatus, quis est, qui non deliquerit in lingua sua?

Augustinus ubi dixisset, hoc elogio Ciceronem afflicti, Romanæ maximæ auctor

Tullius eloqui Nallum unquam verbum, quod revocare vellet, emisit: sapienter addens: *Que quidem laus, inquit, quamvis præclarissima videatur, tamen credibilior est de minimis satis, quàm de sapiente perfecto. Qui ergo est qui linguam non delinquit?*

Omnem hominis ætatem lingua inficit. Ceterorum vitiorum indoles plerumque certam vitæ partem occupat: pueritiam, juventam incontinentia, viriles annos ambitio. Vitiâ deinde pleraque omnia cum senectibus

Tob cap. 16. bo animosè dicat sic fauciis: *Ecce in calo testis meus, & confitetur mihi in excelsis. Si ergo nobis, inquit Gregorius, est testis in calo, testis in corde, dimitte stultos seris loqui quod voluerint. Qui vitiis suis in calo testem habet, iudicia (& linguas) humanum in terrâ pertimescere non debet. Apostolus* suo id exemplo docens: Mihi autem, inquit, pro minimo est, ut à vobis iudicetur, aut ab humano die. Humanis major, faciliè iudicia & linguas hominum contemneret. Quid enim refert cuius auxilio cælum confendas? satis est confiteri. Nihil interest an nomen tuum moribus, an gladius, an lingua inscribat cælo: modo inscribatur, tu beneficio fruiere. Et ut æger pulsâ invaletudine, rigidas medici manus præmio donat, ita tu has linguas honora, sine quibus res secundæ fortassis oblivionem Dei conciliasset. Nam prospera plures excludunt cælo quàm adversa.*

Impetravit olim, quod Cassianus narrat, ab Athanasio urbis antistite Alexandrina matrona tam dives quàm nobilis, ut una aliqua è viduis, quæ sacri æarii sumptibus alebantur, sibi daretur alenda. Data est illi mulier miri suaviq; ingenio, & lingua prorsus modestâ. Sed optimæ matronæ satis factum non est. Siquidem patientiam suam hac ratione nihil profecturam credidit, cum sciret virtutem sine adversario marcere. Itaque aliam sibi dari ab antistite poposeit. Athanasius mentem feminae non satis assecutus, dari iussit aliam, sed inhumanam, pervicacem, iracundam, & multò pessimæ linguæ feminam. Hanc matrona nobilis domum adduxit. Mox furia illa ingenium detexit: nam pro piâ liberalitate ac lauto hospitio convicia solum, & obreclationes atque maledicta, imò & verbera reddidit. Nihil in eâ obsequii, nulla gratiarum actio; quidquid ferè prolocutus est, foedissima oris spuma, & merum iurgiorum semen fuit: vix quidquam pro sanâ loqui noverat. Hic matrona nobilis sibiimet applaudere, & multum gratulari; hic in sinu gaudere, cælumque sitientibus oculis suspicere; hic Deum ardentibus precibus venerari, eiq; gratias agere, quod suam patientiam his exercitiis erudiret; denique ad Athanasium redire, eiq; pariter amplas habere gratias, quod sibi eam demum dedisset viduam, per quam ad patientiæ cultum jugiter exerceretur, atque sic viâ longè certiore duceretur ad cælum. Hæc profectò heroidem sapiunt Christianam. Imire-

scantibus senescunt, & sensum cum suis dominis emoritur. Solum linguæ vitium ætatem omnem, & omne vitæ curriculum variè inflammant. Non raro quod adulescentes & seniores, hoc & loquaciores sumus; comœdias recitamus & tragœdias longissimas; ut nec in tergo quidem finiatur Orestes. Attende jam decrepitos quosdam, sed eximie garrulos senes, qui omnem vitæ suæ historiam prolixis oppido narrationibus exponunt. Membra omnia in ipsis fracta, vires exhaustæ, vix gradi possunt, vix spirant, lingua tamen in eis etiamnum est vivacissima; dies totos garrundo frangit, nec tamè fatigatur.

O malum irrequietum! ô rotam sponte currentem, & indefessam! Phaëthon stultissime, quod excurris, quod præcipitas! Sepulchrum tibi quæris, sed grande. Totus terrarum Orbis tuus est tumulus, quem dum totum impleas, totum incendis. Nec satis tibi est in hunc tumulum injicere teipsum; mille tecum (quid ajo?) sexcenta millia rapis funera tuis incendiis ambusta.

Trojam olim, Saguntum, Numantiam, Corinthum, B Carthaginem, nobilissimas civitates arsisse, præfata narrat historia. Parum est hoc temerario Phaëthonti, Linguæ præcipitanti, unam alteramve urbem incendere; toti Orbi flammam subjicit loquendo, & unum facit rogi tot amplissima regna. Nulla enim est regio, nulla civitas, nulla curia, aula nulla, tribunal nullum, nulla platea, nulla domus, sed nec ulla sunt latebræ, quas iste Phaëthon, vitiosa lingua, litibus, calumniis, obreæcationibus, mendaciis, libidinibus, perjuriis, tumultibus non impleat. Orbem inspicere, & verum me dixisse fateberis.

Nemo, quod bonum est, loquitur.

Olim domorum ostiis inscribebatur Tuscorum lingua, ARSE VERSE, hoc est, Ignem avertere, seu, Cautè custodi. Hoc suo quisque pectori rectius inscribat: Linguæ ignem cautissime custodi. Pessimus auriga Phaëthon, Lingua temeraria, incendit terras, Iros & Codros, Crætos & Darios amburit; ardet Orbis, nunquam non incendium vivit.

Quid hic consilii, obsecro, quid auxilii est? Quas situlas, quos harpagones his ignibus admovebimus? Jam supra duodecim monstravi situlas huic incendio; si non extinguendo penitus, ex parte saltem compescendo: Duodecim suggesti remedia Linguæ improbe curanda. Proximum ex his, & plerumque tutissimum, est silentium, quod flammam subinde miraculo etiam domare potest.

Narrat Cameracensis Proëpiscopus, quem supra sæpius laudavi, in Brabacia cœnobium esse, Affligemium, sancti Benedicti familiæ assignatum, viros in eo moribus religiosissimis vivere. Erat in hoc cœnobio monachus, cui Radulphus nomen, silentii amantissimus. Inde Radulphus Tacens est appellatus, nam totos sedecim annos nec verbum cum ullo mortalium est locutus; totus alloquiis divinis deditus. In eam porrò familiaritatem Dei se dedit, ut otto illic incendio, jamque per totum monasterium grassante, ignis furorem linguæ sistere sit aggressus. Cum enim Radulphus humana subsidia jam succumbere videret, tantò animosior divinam opem sperare cœpit. Mox igitur in genua procumbens, precibus quam potuit ardentissimis, auxilium è cælo imploravit. Nec frustra. A precibus ingenti plenus animo, linguam tot annis velut sepultam jussit vivere, dixitque hæc omnino verba: Stes ignis hac hora. Stetit profectò ignis, & suæ voracitatis oblitus voci humanæ paruit. Ita incendium sine vi aliâ penitus extinctum est. En vires ac potentiam silentii!

Hoc ajo, Phaëthontis ignes, seu, Linguæ incendium nihil potentius sedat silentio. Silentium est illa situla, quæ in linguæ flammam effundenda. Silendo avertemus ignem. Sapienter scripsit Philo: Tace, & audi: pulcherrimum præceptum. Qui narrat, quæ non decet, non eloquentiam ostendunt, sed silentii impotentiam. Et

A propterea non ad canoram & stridulam cicadam, sed ad laboriosam & taciturnam formicam nos mittit Salomon. Ubi Lingua silentii frenos excutit, ibi præcipitium certum, & incendium. Cum gemitu dixit Ambrosius: *Forea alta est os malevoli, grande innocentie præcipitium.* 44.

Vide primam omnium in fronte imaginem, ubi ruptis retinaculis equi quadrijuges infregi volitant per æthera cursu, demum in præceps ruituri. Talis est lingua taciturnitatis impatiens. Imò, Theophrasti sensu, magis fidendum est infreni equo, quam incomposito verbo. Eam ob causam, Boni viri, cum beato Gregorio loquor, freno consilii retinent præcipationem verbi, & cautè considerant, ne relaxantes linguæ lasciviam, auditorum conscientiam incautà locutione transigant. Qui os claudit, cum ira, vel vindicta, similisve malignior affectus stimulat, non aliud facit, quam qui infans gladium eripit. Revera turpe non est, mutum & elinguem videri, cum loquendi periculum est.

Cum Valentia beatus Vincentius verba faceret ad numerosissimum populum, natali die Joannis Baptistæ, mulier ab ortu muta per confertam plebem ad sacrum oratorem illum perducta est. Vincentius spem ac fidem eorum qui feminam adduxerant, miratus, oculis cælo sublati, dictionem tantisper intermisit, & ad mulierem versus: Quid vis, ajebat, ô filia? Mox illa non impedire respondens. Panem, inquit, & Linguam, ô domine. Ad quam denuo vir sanctus: Panem, ait, quotidianum, dum vixeris, habebis; offitium linguæ non impetrabis. Tu verò gratias age divinæ bonitati, quæ tibi negat obfuturæ: Lingua tua nisi sic esset ligata, esset mordacissima, animi corporisque interitum allatura. Cave igitur hoc in posterum à Deo petere, quod non concedet nisi iratus. Atque ab eo tempore, ut prius, omni usu linguæ caruit. Septennio post hæc superstes, panem non eguit, nec linguam amplius desideravit, religiosèque obiit.

O ergo periculosas preces! Da Deus, Panem & Linguam. Vitam quam panis servat & nutrit, plerumque perdit, aut certe inficit Lingua. Longè tutius peteremus panem atrum ac sordidum; Linguam candidam ac mundam. Hoc regum sanctissimum, hoc prudentissima reginarum, hoc optimi quique viri petierunt.

Rex David precatur: Domine labia mea aperies, & os Psal. 50. meum annuntiabit laudem tuam. Non loquat, nisi tu clave tuâ referaveris os meum, ad tuas non meas laudes effereudas. Ergo, Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam. Fuit cum esuriret rex David, & pane mendicato viveret. Hoc tamen non deprecatur, neque rogat ut nunquam desit panis: potiora poscit, linguam flagitat in Dei laudes expeditam.

Nec aliter precata Esther regina: Tribue, inquit, sermone compositum in ore meo. Idem Beatus Ephrem his verbis expetit: Digitus gratie tue, Domine, semper moveat Ephrem de linguam meam, tanquam nervum citharæ ad gloriam tuam. Concede mihi, Salvator, petitionem cordis mei, fiatque lingua mea velut cithara ad resonandum jugiter laudes tuas.

Hæ preces tutæ sunt. Da igitur, ô Deus, Panem & Linguam. Non primarium, non niveum & dominicum dumtaxat & simlagineum postulamus, satis est nobis plebejus etiam & cibarius panis: modò simul des linguam candidam, ab omni fraudum & mendaciorum fursure purgatam. Ita non improbè rogabimus Panem & Linguam. Alioqui sanctius peteremus: Da panem, & linguam pæga: Arcam panariam refera; Arcam Linguæ oblera. Nam inde nutrimentum vitæ; hinc plerumque toxicum & spiritum mortis depromimus, nostri que nos gladio jugulamur.

Lingua velut gladius, dum vagina latet, non est terrori, non fauciatur, non sanguine se proluat ubi furibundus è vaginâ proruperit, hic jam attendat, quisquis in hostium numero habetur. Omnia ferit, omnia sternit, omnia vorat, depasciunt omnia; nemini parcat, in quolvis

vis temerè debacchatur hic linguæ gladius: extra silentii vaginam est; cavete, obvios invadit, & vix quidquam est quod ictus eludat tam certos. Gladio ferreo vel jaculo scutum obicitur, quid obiciet linguæ, nisi taciturnam patientiam? Hoc plerunque munimen optimum adversus hunc hostem.

Sanctus Valerianus aciem illius gladii considerans: *Valer. hom. 5. Nihil est, inquit, gravius, nihil violentius amaris, asperius, ferde Oris infolentia.* Nihil est, inquit, gravius, nihil violentius amaris, asperius, ferde Oris infolentia. *monibus, quorum vulnera tantò difficilius curantur, quanto facilius inferuntur. Ferri per calum volantis spicula facile senti objectione contemnis, verborum verò jactus, nec provocari potest, nec prohiberi, multò enim velociores sagittis sunt.*

Et quod mirum, quò retusior & mollior videtur esse hic gladius, eò foedius vulnerat, eò minus mollis, quò magis mollis est. Cave sermones super oleum molliotes, ad usque medullas penetrant, ut occidant.

Non ignoravi hoc Satanas, qui Jobum tot jam vulneribus laucium, tot calamitatibus quassatum, conjugis demum & cognatorum linguis liberalissimè flagellavit. E Jobi fortunis quod auferri posset nil supererat; plura ulcera recipere corpus vix poterat jam pene unum ulcus effectum, sed magnum; jam decies in liberis suis mortuus erat ærumosissimus parens. Hunc tamen virum toties jam mortuum ad novam lanienam expetit Satan. O Jobe, paulò majora canamus: gravissimis suppliciis graviora restant. Ad linguæ gladium damnatus es, gladium sanè formidandum: ipsa uxor tua, ipsi cognati tui hoc gladio te petent. Hic te virum præsta: experieris vulnera verborum acerbiora esse quàm ferri. Sed animum obfirma, hic ultimus est cacodæmonis aries, quem tibi admovebit ut evertat te. Non habet vehementius fulmen quod in te torqueat, quàm tuæ conjugis & cognati sanguinis linguas. Vider stygius ballistarius, post subversas omnes fortunas tuas, post necatos omnes liberos tuos, post omne corpus tuum jam pene absumptum & funeratum, te etiamnum stare: Vider hoc, & dolere se vincti fremere ac fœvire. Quare ultimam suarum machinarum jam expediet in te; jam omne sui furoris ingenium effundet, jam ad extrema descendet, suarum virium vim maximam tentaturus: Uxor is & amicorum linguis in te pugnabit. Hic animis opus, o Jobe, hic pectore firmo. Ergo animosè, ergo fortiter & intrepidè. Sta, & virulenta linguas partim silentio, partim mitiore responso elude, & vicisti.

Stetit revera Jobus, stetit, & partim siluit, partim mitissimè respondit. Ita vicit, ita triumphavit omnes cacodæmonum legiones.

Quin audemus paria, o Christiani, quin sequimur animosissimum ducem? Silendo, aut mansuetè respondendo, cum nostras; tum aliorum improbas linguas quascunque vincimus. Non difficilis pugna; paratissimus est triumphus.

Sed patientissimo Jobo longè patientiorem ostendit.

LECTORI BENEVOLO

AUCTOR.

Cur hic liber Orbis Phaëton inscribatur?

DIv prorsus, mi Lector, hærebam, quo nomine exitiosissimum Orbis malum insignirem. Nec uno tantum anno hæc cogitatio me fatigabat. Tandem pene idem quod Attalus pronuntio. Sanctissimus hic martyr interrogatus, quod nomen haberet Deus? Mox ille: Nomen, inquit, nullum habet, prout habere homines solent. Sic ego: Improbi-

Ensch. lib. 1. Eccl. lib. 1. cap. 5.

do. In altum eant oculi. En Dominum Jesum fuisse crucem cruci. Et hic cacodæmon expertus est extrema. Verissimè dixerimus: Bis crucifixus est Christus: primò clavis, deinde linguis. Jam flagra Servator, jam spinas, jam & clavos corpore receperat, jam altum in Deo cruciatu trabe spe & aculeum pependerat, jam morte vincens cinâ crucis tormentum videri poterat exhaustum: cum ecce, diabolus novam & formidabiliorē crucem erigit; in hac Dei Filius non quatuor tantummodo clavis confixus est: tot altera crux ista trabales clavos habuit, quot Christus insultantes linguas sustinuit. Ad rem præclare facit hoc Bedæ testimonium: *Bis petra percussus, bis Christus crucifigitur, & manibus militum, & laederetur linguis percussus.*

Neque verò Christus tot in corpore venas, tot ossa vel nervos habuit, quot ejusmodi clavos toleravit. Verum, quod Jobus tot ærumnis pressus, id Christus tot clavis confixus multò verissimè de se dicitur: *Nōne dissimulavi? nōne silui? nōne quievi?* Revera, quod etiam Isaias affirmat, Tacuit semper, siluit, patiens fuit.

Christus quidem in cruce testamentarias tabellas tot humanæ genti scripserat, sed ea verborum paritūm, ut ingens hoc testamentum septem versibus nec totis complexus sit. Omne aliud in cruce tempus silendo & precando duxit, dum aliis atque aliis, & pene innumeris linguarum clavis configeretur.

Hæc, quàm non imitatur hoc nostrum Caput: quàm non dissimulamus, quàm non silemus, quàm non quiescimus? Verborum injurias vel minimas tam impatenter toleramus, quàm audacter magnas inferimus. Vix tangimur, & gladium linguæ stringimus; vix leviter offendimur, & fulmen mittimus.

Verbum præcis tritissimum erat: Qui procul à Jove, procul à fulmine. Ego longè verius, Procul à fulmine, qui procul à Lingua, non aliena tantum, sed & sua.

Ruffinus & Pelagius Græci scriptores memorant, Arsenium olim Arcadii & Honorii Imperatorum præceptorem, cum etiamnum in aula degeret, ardentem Numine hoc unum petiisse: Domine, ostende mihi viam, per quam possim salvari. Et vocem celo missam vocatū audiit. *Arseni, fuge homines, & salvaberis.* Fugit ergo Arsenius, & aulam mutavit solitudine. Hic inter precandum denuo ad aures allapsa vox est: *Arseni, fuge, quiesce, tacet.* Hæc sunt principia salutis.

Omnia, quæ de Lingua vitii dixi, oraculo haud meliore, quàm hoc ipso clausero. Quilibet es, cui salus cordi est, FUGE, QUIESCE, TACE.

FUGE, non alios solum homines, sed quandoque te ipsam, cum tibi te peccandi periculum est.

QUIESCE, in unâ Dei Voluntate. Extra caelum hæc una & unica quies est; aliam fortasse quæres, sed non invenies.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.

TACE, quotiescunque honestè non licet, aut non expedit loqui.